

Kokemuksia etämyynnin valvonnasta EU-jäsenmaissa ja tulevia näkymiä Suomessa

Sari Sippola

Tuoteturvallisuusyksikkö
Valvontaosasto
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

FLEP-yhteistyöryhmä etämyynnin valvonnan kehittäjänä

FLEP (Food Law Enforcement Practitioners)

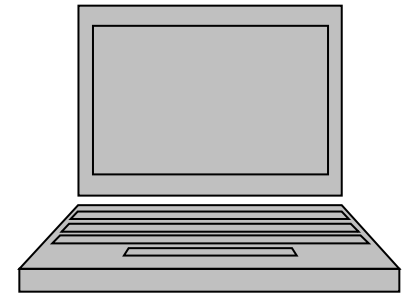
- Epävirallinen elintarvikevalvontaviranomaisten yhteistyöverkosto, jonka tavoitteena on
  - vaihtaa tietoa ja kokemuksia valvonnasta
  - tunnistaa kriittisiä kohteita
  - kehittää valvontamenetelmiä
- Alaisuudessa useita työryhmiä mm. etämyynnin valvonnan yhteistyöryhmä **FLEP E-commerce**
  - osallistujia 14 jäsenmaasta (**AU**, BE, **CZ**, **DE**, **DK**, FI, **FR**, HU, IR, NL, PL, PT, **SE**, UK) sekä Sveitsistä että komissiosta

Itävalta

- Itävallan Elintarvikevirastossa etämyynnin seuranta tekee 1,5 hlöä.
  - seuraavat vuosittain nettikauppojen määrään kehitystä **Stand alone** –valvontakoneen avulla
  - saattavat ilmoittamattomat toimijat valvonnan piiriin ja
  - seuloivat verkkokauppojen tarjontaa Rasff-ilmoitusten perusteella ja etsivät myös uuselintarvikkeita.
- Seurantatulokset vuodelta 2014:
  - 170 uutta nettikauppaa perustettu,
  - 1170 vanhaa nettikauppaa,
  - 162 kauppa poistunut, 33 tullut uudestaan,
  - 421 kaupalla muuttunut ip-osoite.
    - Jatkuvasti muuttuvan ip-osoitteen tiedetään olevan merkki laittomasta toiminnasta.
- Valvontakampanjoita seuraavista aineista:
  - kannabinodioli (CBD), mangostaani, zeoliitti, chiansiemenet.

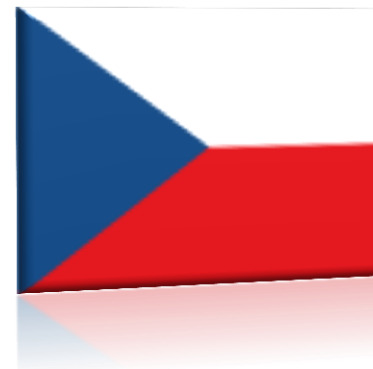
Stand alone -tietokone

Viranomaisverkon ulkopuolista **Stand alone** -tietokonetta tarvitaan internetissä tehtäviin tutkimuksiin ja valvontaan

- sen IP-osoite ei ole tunnistettavissa viranomaiskoneeksi
- tutkimuksia varten tarvitaan ohjelmistoja, joita ei ole aina työkoneelle mahdollista ladata
- mahdollistaa anonyymin näytteenoton
- myös virusten hallinta on helpompaa
  - yksittäinen virussaastunut kone on helpompi puhdistaa, kuin koko verkko

Tšekkoslovakia

- Oma elintarvikkeiden internetvalvontayksikkö **IFCU**
  - Tarkastajia 7, lakimiehiä 1, IT-asiantuntija,
  - 8 viranomaisverkon ulkopuolista Stand alone –tietokonetta
  - Monitoroivat verkkokauppoja, ottavat valvontanäytteitä ja valvovat jopa sosiaalisia verkostoja, kuten Facebookia, Twitteriä ja Pinterestiä.
- Vuonna 2014 tehty 235 tarkastusta, otettu 30 näytettä (13 ravintolisä, 9 viini, 8 alkoholi), uusia internetkauppoja 172.
  - Vuonna 2015 kohteena ”Magic diet pills” ja lääkkeelliset väitteet.
- Ovat perustaneet Food Pillory – tiedotussivuston, jonka kautta kuluttajille tiedotetaan terveysvaaraa aiheuttavista tuotteista.

Saksa

- **BVL:ssä** (Das Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit) on erityinen etämyynnin valvontaa tekevä yksikkö **G@Zielt**
  - elintarvikkeiden, rehujen, tupakan, kosmetiikan ja kulutustavaroiden etämyynnin seuranta
  - saattavat paikallisten valvontaviranomaisten tietoon
    - rekisteröitymättömät toimijat
    - Rapex- ja Rasff-ilmoitusten perusteella tehdyt tuote-etsintöjen löydökset.
- Käyttävät etsinnöissä apuna Stand alone –tietokoneita ja Saksan veroviranomaisten web crawler ohjelmaa (Xpider).
- Pro gradu –töitä ja väitöstutkimusta verkkokaupan valvonnasta

Etämyyntiseuranta 13.11.2015

G@Zielt-yksikkö

- Vuonna 2014 yksikkö teki 219 tuote-etsintää (elintarvikkeet 132, kosmetiikka 33, rehu 3, kulutustuotteet 48, tupakka 3).
- Vuoden 2014 suunnitelmallisina hankkeina
  - tutkivat netin kautta tilatun tuoreen lihan ja kalan toimittamista kuluttajille (kylmäketjun säilyminen, hygienia, pakkaaminen).
    - Saksassa esim. Amazonilla ja eBayllä myydään lihavalmisteita (jopa kokonaisia eläimiä).
  - kartoittivat tatuointivärien etämyyntiä harjoittavien kauppojen määrän,
  - Tutkivat verkossa myytävien levätuotteiden jodipitoisuutta sekä
  - kartoittivat hampaan valkaisuaineita myyviä verkkokauppoja.
- Uusi ilmiö ns. ”supper clubs” eli ns. päivälliskerhot ja privaatit ”underground” ravintolat, joihin voi varata ja ostaa paikan netin kautta.

Tanska

- Erityinen ravintolisien **valvontaryhmä**, joka tekee myös etämyynnin valvontaa.
- Tarkastuksia n. 50 ravintolisää/vuosi. Väitteet uusi alue ja etämyynti.
- Vuonna 2014
  - tarkastettu 33 tanskalaista nettikauppaa, joista löydetty 55 ei-turvallista ravintolisää.
- Annettu 5 kuluttajille suunnattua varoitusta

Ruotsi

- Ruotsissa tuoteturvallisuutta ja pakkausmerkintöjä valvovat kuntien viranomaiset,
  - väitteitä valvoo kuitenkin Ruotsin Kuluttajavirasto vuonna 2008 Ruotsin Elintarvikeviraston ja Kuluttajaviraston välisen sopimuksen nojalla.
    - Epäselvyyttä, kenelle kuuluu pakkauksissa olevien väitteiden valvonta.
- Vuonna 2014 Tukholman kaupungin elintarvikevalvonta toteutti yhdessä Uppsalan kaupungin valvonnan kanssa internetmyynnin valvontakampanjan
  - kartoittivat etämyyntiä harjoittavien sivustojen määrän ja
  - etsivät erityisiä riskielintarvikkeita.
  - käyttivät valvonnassa omaa Stand alone -valvontatietokonetta

Tukholman ja Uppsalan valvontaprojektin tulokset

- Kartoituksessa havaittiin 249 yrityksen verkkokauppaa 85 eri kunnan alueella
  - 142 verkkokauppaa myi ravintolisiä
  - Suurin osa verkkokaupoista ei ollut tehnyt ilmoitusta oman kunnan viranomaiselle
    - Esimerkiksi Tukholman alueella löydettiin 52 eri yrityksen verkkokauppaa ja näistä 27 ei ollut rekisteröitynyt
- Kriittisten aineiden hakutulokset

DMAA	1 verkkokauppa
DNP	2 verkkokauppaa
Sildenafil	2 verkkokauppaa
Synefriini	9 verkkokauppaa

Ranska

- Etämyynnin valvontaa toteuttaa oma yksikkö **CSCE** (The Center for the Control of e-commerce) Ranskan kilpailu-, kuluttaja- ja petoksen valvontavirastossa (DGCCF)
- Ovat lähteneet tutkimaan maksuketjua ja tavaran välityksen logistiikkaa

Food related controls carried on by DGCCRF on the internet in 2014 ;

Products	Nb controls	Non compliance %	Nb criminal cases	Nb administrative orders	Written warning
Food	1843	34%	44	131	447
Wine and spirits	163	33%	2	11	44

Entä Suomi?

- Etämyynnin valvonnan kehittämiseen panostaminen
  - strategiset linjaukset tuleville vuosille 2015-2016 vaihteessa
  - tarvittavien valvontatyökalujen kehittäminen 2016
  - näytteenottovalmiuden pysyttäminen
- Yhteistyön lisääminen
  - kotimaisten ja kansallisten viranomaiset
  - valvontayhteistyötä AAC-järjestelmän avulla yhteisön jäsenmaiden viranomaisten kanssa
- Osaamisen ja tietotaidon lisääminen
  - Komission BTSF-koulutus etämyynnistä (BTSF E-Commerce)
  - FLEP-yhteistyöryhmä